

ГРАМАТИЧНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Скварча О. М., *ст. викладач*

Оволодіти українською мовою як засобом спілкування неможливо без знання граматики української мови. У зв'язку з тим, що перед іноземними учнями стоїть завдання в стислі терміни - від 6 до 8 місяців - оволодіти українською мовою в такій мірі, щоб продовжити навчання за обраною спеціальністю українською мовою, питанню відбору ефективних і доцільних вправ на уроці викладачем приділяється велика увага.

Грамотичні вправи є провідною формою навчальної роботи іноземних студентів при вивченні української мови. Грамотичні навички є невід'ємними компонентами мовленнєвої діяльності, їх слід розглядати як правильне і автоматизоване використання граматичних явищ в усній і письмовій мові.

На уроці граматичний матеріал організується в систему мовних зразків. Кожен мовний зразок конкретизований і в той же час побудований на основі абстрагованої узагальнюючої моделі. За допомогою мовних зразків досліджуваний матеріал може бути представлений для учня як у відтворених у мові цілісних мовних комплексах, так і в однотипних аналогічних рядах, що дозволяють узагальнити окремі мовні факти і простежити систему мови в дії. Мовні зразки використовуються не тільки при презентації навчального матеріалу, але і при його тренуванні та автоматизації. Вибір способу подачі нового матеріалу залежить від характеру самого матеріалу, від ступеня лінгвістичної підготовки учнів.

Ознайомлення з граматичним матеріалом складається з трьох ланок: презентації матеріалу, контролю правильності розуміння, первинних вправ в розпізнаванні та відтворенні нових структур. Контроль правильності розуміння здійснюється в процесі виконання різних вправ, правильне виконання яких свідчить про адекватність сприйняття і розуміння нового матеріалу. 30% часу на уроці приділяється поясненню і первинному засвоєнню теорії, а 70% - розвитку мовних навичок і вмінь.

Під час роботи над граматиною слід розвивати всі види мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання і письмо. Письмові вправи сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу,

вправи в читанні розвивають спостережливість, розширюють пасивний словниковий запас учнів, усні вправи, в тому числі на аудіювання та читання вголос, створюють звуко-моторні образи конструкцій. Розвиток розуміння граматичних явищ на слух при читанні вимагає спеціального часу.

Вправи як основні практичні методи навчання УМІ на підготовчому факультеті забезпечують комплексну реалізацію цілей навчання в процесі оволодіння мовою як засобом спілкування. Однак це досить широке розуміння мети диференціюється в залежності від конкретних умов навчання мови.

На початковому етапі в умовах навчання на підготовчому факультеті ставиться більш вузька, проміжна мета в порівнянні з кінцевою метою навчання мови (вільне володіння): оволодіти основами мови та підготуватися до занять у ВНЗ українською мовою. Чітке уявлення про проміжну і кінцеву цілі навчання визначає вибір вправ і прийомів роботи на уроці, відбір навчального матеріалу.

Отже, типи граматичних вправ визначаються цільовою установкою. Продуктивні вправи тренують певні дії з вибору моделі речення або його структурування. Рецептні вправи спрямовані на впізнавання форми і розуміння змісту висловлювання.

Засвоєння граматичної структури становить єдине ціле з операцією по її утворенню і вживанню, з одного боку, і з виділенням формальних ознак і синтезу змісту на їх основі - з іншого. У зв'язку з цим граматичні вправи повинні бути спрямовані на засвоєння формальної сторони граматичного явища і його функціонування в мові.

Для закріплення граматичних навичок необхідно збільшити кількість умовно-мовленневих і власне мовленневих вправ і завдань. Найбільш ефективним у даному випадку буде використання різноманітних граматичних ігор, спрямованих на відпрацьовування граматичних навичок у значимому, комунікативно-орієнтованому тексті.

Оволодіння граматиною шляхом виконання граматичних вправ передбачає не стільки знання правил, скільки вміння, не замислюючись, реалізовувати їх у процесі мовної взаємодії.

Таким чином, у процесі навчання іноземних студентів граматики української мови перед викладачем стоїть важливе завдання відбору серед різноманітних вправ саме тих, які змогли б забезпечити ефективність навчання, привести іноземця від незнання мови до високого чи достатнього рівня володіння нею.